

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
סיום - חלק א

סיום

חלק א.

הבית - בית ספר לחסד

הבית הוא בית ספר להתלמד במדת החסד. לפי כללי התורה בצדקה וחסד - כל הקרוב קרוב קדם. "עניי עירך ועניי עיר אחרת - עניי עירך קודמים" [בבא מציעא ע"א ע"א]. עני קרוב ורחוק - עני קרוב קודם. "מבשרך אל תתעלם" [ישעיהו נ"ח ז]. והרי אין לך קרוב יותר מאשר האשה - אשתו כגופו. לכן חיוב החסד כלפיה הוא הגדול ביותר. לפעמים רואים תופעה מוזרה. אדם שעושה הרבה חסד במסירות עם כל הפונה אליו, ואלו אשתו מלאה טענות עליו - למה היא אינה רואה את בעל החסד גם בבית. אדם זה חושב בטעות שמצות חסד היא יותר חשובה כלפי זרים, ואינו מבין שעקר מעלת החסד צריכה להתבטא כלפי אשתו.

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
סיום - חלק ב

חלק ב.

רוח טובה פותרת בעיות

בן תורה מודד את זמנו באמת המדה של למוד תורה. נדמה לו לפעמים שהוא משקיע יותר מדי מזמנו היקר לשיחה עם אשתו, לתשומת לב אליה ולעזרה בבית. ראשית, ככר אמרנו לעיל, הרי מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, דוחה למוד תורה, וכל אלה הדברים מטלים אך ורק על הבעל. שנית, אלה הדברים הם השקעה כדאית בעבור למוד התורה. אם שורה רוח טובה בבית, ראשו יותר פנוי ללמוד, ואשתו תתן לו ברצון אפשרויות להתפנות ללמוד, ותשתרר אותו מטורדות. אבל כאשר שורה בבית אורח מתיחות - זה מפריע למנוחת הנפש הנדרשת ללמוד, ונדרשו זמן רב יותר להפיג את המתיחות. המשימה היא לצר בבית אורח נוחה וטובה תמיד. זהו שלום בית - שלמות הבית (שלום מלשון שלמות, כשאינ מריבה - עדין אין זה השלום האמתי, אלא כששורה בבית רוח של אהבה ורעות).

כך למדונו חז"ל [סנהדרין ז' ע"א]: "... כי רחמתיך הוה עזיזא (רש"י: "כשאהבתנו היתה עזה ביני לאשתי") אפוי תיא דספסירא שכיבין (רש"י: "על רחב הסיף היינו שוכבים שנינו"). השתא דלא עזיזא רחמתיך, פוריא בר שתין

refuses

sick of learning
ing too much of
wife, paying too
. First - We've
cannot be done
earning. All of
Second - These
of furthering his
tes the home he
and his wife will
nself to learning
he fills the house
disturb the calm
m to study Torah
unt of his time to
ate in his house a
asant. That is the
(Shalom - which
old where there is
peace within itself.
by an atmosphere

hedrin 7a) "When
etween me and my
e edge of a knife."
e width of a knife).
sleep together even

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
סיום - חלק ג

חלק ג.

גְּמִילוֹת חֲסָדִים בְּגוֹפוֹ

"תנו רבנן, בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, צדקה בממונו, גמילות חסדים בין בגופו בין בממונו. צדקה לעניים, גמילות חסדים בין לעניים בין לעשירים. צדקה לחיים, גמילות חסדים בין לחיים בין למתים" [ספח מ"ט ע"ב]. כל אחד זקוק לגמילות חסדים - לתשומת לב, לחיוף. לשם כך אין צורך בהוצאה כספית, זה נעשה בגופו. אין לה אפשוריות כה רבות וחיוכים כה רבים של קיום מצות גמילות חסדים, הן בגופו והן בממונו, כפי שיש בבית בין איש לאשתו. כאן אפשר לגמל חסד בגופו ממש. וזה לשון מרן הגרי"י קניבסקי זצ"ל במכתבו: "... מי שעושה קרוב ורחוק וכיוצא בזה לשם שמים ומצד רחמנות, שלא תהיה כאובה ועלובה, אין זה מביאתו כלל להחלשת היראת שמים ולנפילה בתאוות, אדרבא, מביאתו לידי קדשה, ומקיים בזה מצוה עשה דאורייתא ד'זה לכת בדרכיו' - מה הוא רחום, אף אתה רחום". על ידי גמילות חסד בגופו מתעלה האדם בגופו וברוחו, וזוכה להדבק במדותיו של הקדוש ברוך הוא. גוף ורוח מהוים את האדם כחטיבה אחת, ובשניהם יחד צריך להשתמש לעבודת ה' יתברך. עבודה מיחדת בצרוף שניהם יחד יש בין איש לאשתו.

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
סיום - חלק ג

את האחידות בין גוף ורוח אֲנַחֲנו לומדים מן המדרגות
הגבוהות ביותר - מברכת יַעֲקֹב אֲבִינו לְפָנָי פְּטִירָתוֹ. רַעֲיוֹן
יְסוּדֵי זֶה מוֹבָא בְּשַׁעוּרֵי דַעַת לגר"ל בלוח זצ"ל [ח"א עמוד
192]: יוֹסֵף הֵבִיא אֶת שְׁנֵי בָנָיו אֶל יַעֲקֹב כְּדֵי שְׂיִבְרָכֵם, וְנֶאֱמַר
[בראשית מ"ח, י]: "... וַיִּגַּשׁ אוֹתָם אֱלֹוֵי וַיִּשְׁק לָהֶם וַיַּחַבֵּק לָהֶם".
בְּוֹדָאֵי שְׂאִין הַתּוֹרָה מִתְאַרְתָּ לָנוּ פְּגִישָׁה מְרַגֶּשֶׁת בֵּין סָבָא
לְנִכְדָיו לְפָנָי פְּטִירָתוֹ, שְׂבֵה חֶבֶק וְנִשְׁק אוֹתָם, אֲלֵא כָּל מָה
שְׂמִסְפָּר הוּא חֶלֶק מִפְּרִשֶׁת הַבְּרָכוֹת. וְכֵן מְסַבֵּיר הַסְּפוֹרָנוֹ:
"וַיִּשְׁק לָהֶם וַיַּחַבֵּק לָהֶם - כְּדֵי שֶׁתִּדְבַק בְּפִשׁוֹ בָּהֶם, וְתַחַל
עֲלֵיהֶם בְּרַכְתּוֹ". הַבְּרָכָה נוֹבְעֶת מִתּוֹךְ בְּפִשׁוֹ שֶׁל הַמְּבָרֵךְ,
וְכֹכֵל שְׂקִשׁוּרָה בְּפִשׁוֹ יוֹתֵר בְּמִתְבָּרֵךְ - יֵשׁ כַּח בְּרָכָה יוֹתֵר
גְּדוֹל. וְכֵן אוֹמֵר הַסְּפוֹרָנוֹ עַל בְּרַכַּת לָבָן אֶת בְּנוֹתָיו [בראשית
ל"ב, א]: "לְהוֹרוֹת שְׂבִירָת הָאָב, אֲשֶׁר הִיא עַל בָּנָיו בְּכָל בְּפִשׁוֹ,
כְּלֵי סֶפֶק רְאוּי שֶׁתַּחֲוִיל יוֹתֵר" וְכוּ'. אוֹלָם צָרִיךְ לְהִבִּין לָמָּה
הָיָה צָרִיךְ יַעֲקֹב לְנִשְׁק וּלְחַבֵּק אֶת נִכְדָיו כְּדֵי שֶׁתִּדְבַק בְּפִשׁוֹ
בָּהֶם, הֲרִי לְמֵרוֹת שֶׁ"עֵינָיו כְּבָדוֹ מִזְקֵן לֹא יוֹכֵל לְרְאוֹת",
הֵיטָה לְיַעֲקֹב רְאוּיָה בְּפִשִׁית בְּהִירָה. הוּא רָאָה לְפָנָיו לֹא אֶת
הַגּוֹפִים שֶׁל אֲפָרִים וּמִנְשָׁה, אֲלֵא אֶת נְשָׁמוֹתֵיהֶם וְאֶת כָּל
הַעֲתִיד הַגָּלוּם בָּהֶם, הוּא רָאָה אֶת יְהוֹשֻׁעַ יוֹצֵא מֵאֲפָרִים,
רָאָה אֶת יַרְבְּעֵם וַיְהוּא, רָאָה לְפָנָיו שְׂבִטֵי יִשְׂרָאֵל וְעֵתִידָם,
וְאוֹתָם בְּרַךְ. אִם כֵּן, מָה הוֹסִיפוּ מַעֲשָׂיו שֶׁנִּשְׁק וְחֶבֶק אֶת
גּוֹפֵם לְהַגְבִּיר דְּבָקוֹת הַנְּפִשׁ, כְּדֵי שֶׁתַּחֲוִיל בְּרַכְתּוֹ יוֹתֵר?!

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
סיום - חלק ג

כָּלֵל גָּדוֹל אָנוּ לוֹמְדִים מִכָּאן: אֶפְלוּ יַעֲקֹב אֲבִינוּ לִפְנֵי
פְּטִירָתוֹ, כְּאֲשֶׁר הָיָה מִנְתַּק לְגַמְרֵי מַעֲנִינֵי עוֹלָם הַזֶּה (זוּהֵי
הַסֵּבָה הַפְּנִימִית שְׁעֵינֵינוּ כְּבָדוֹ מִזְקֵן), כֹּל עוֹד יֵשׁ לוֹ גּוּף -
הוּא צָרִיךְ לְשַׁתֵּף גַּם אֶת הַגּוּף, כְּדֵי שְׁדַבְּקוֹת הַנֶּפֶשׁ תִּהְיֶה
מְשֻׁלְמֶת, כִּי גּוּף וְנֶפֶשׁ מֵהוּיִם חֲטִיבָה אַחַת בְּכֹל הַמַּדְרָגוֹת,
וְחִסְרוֹן דְּבִקּוֹת הַגּוּף מִתְבַּטֵּא בְּחִסְרוֹן בְּדַבְּקוֹת הַנֶּפֶשׁ.

הַסְּפוּרָנוּ מִסְבִּיר כֵּךְ גַּם אֶת הַשְּׁתַדְּלוּתוֹ שֶׁל יוֹסֵף שֶׁיַּעֲקֹב
יֵשִׁים יָד יְמִינוֹ עַל מְנִשָּׁה, וְאֶת תְּגוּבָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁשָּׁכַל
אֶת יָדָיו. הֲרֵי גַם כָּאן צָרִיךְ לְהִבִּין, אִם יַעֲקֹב רוֹצֵה לְבָרֵךְ
אֶת אֶפְרַיִם יוֹתֵר מִמְנַשָּׁה - יִתֵּן לָזֶה בְּטוֹי בְּכוֹנֵת בְּרַכְתּוֹ.
לְמָה צָרִיךְ בְּשִׁבְלֵי זֶה לְשִׁים דְּוָקָא אֶת יָד יְמִינוֹ עַל אֶפְרַיִם,
וּלְשִׁכַּל אֶת יָדָיו. וְזֶה לְשׁוֹן הַסְּפוּרָנוּ (שֵׁם י"ח): "כִּי אִמְנָם
הַסְּמִיכָה בְּיָד - תִּכּוֹן הַנֶּפֶשׁ אֶל מַה שְׁנִסְמָךְ עָלָיו... וְכַח הַיְמִין
חִזַּק מִכַּח הַשְּׂמָאל, וְתִכּוֹן יוֹתֵר סְמִיכַת הַיְמִין אֶל הַיְמִין, מִמַּה
שֶׁתִּכּוֹן אוֹתָהּ סְמִיכַת הַשְּׂמָאל אֶל הַשְּׂמָאל". נִפְלָא! אֶפְלוּ
הַפְּרֵשׁ קָטָן בֵּין סְמִיכַת יָד יְמִין לְסְמִיכַת יָד שְׂמָאל מִתְבַּטֵּא
בְּכוֹנֵת הַנֶּפֶשׁ, וְאֶפְלוּ אֶצֶל יַעֲקֹב אֲבִינוּ לִפְנֵי פְּטִירָתוֹ.

מִכָּאן נוֹכַח לְלַמֵּד בְּנֵי אָב לְאֶפְשָׁרִיּוֹת שֶׁל חֶסֶד בְּגוּפוֹ, שֵׁישׁ
רַק בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, "שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁתַּדְּלוֹת הַהִתְאַחֲדוֹת,
שֶׁזוֹ כּוֹנֵת הַיְצִירָה: וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" כֹּל־שׁוֹן מֶרֶן הַחֲזוֹ"א
בְּמַכְתָּבוֹ.

נִסִּיִּים בְּסִיּוּם מַכְתָּבוֹ: "וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ:
"בְּכֹל דְּרָכֶיךָ דַּעֲהוּ וְהוּא יִישַׁר אַרְחוֹתֶיךָ". עַל פְּסוּק זֶה

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
סיום - חלק ג

דְּרִשׁוּ רַז"ל [אבות דר' נתן סוף פרק י"ז] "כָּל מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה לְשֵׁם
שָׁמַיִם" - כָּל דְּרִכֶּיךָ יָבִיאוּ לְהַתְקַרְבוֹת אֵל ה' יִתְבָּרֵךְ, כְּאֲשֶׁר
תִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כְּאֲמָצְעֵי לַעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרֵךְ. וְעַל זֶה צָרִיךְ
לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ יַצְלִיחַ אֶת דְּרִכֵּינוּ.

— 80 —

regarding
Natan,
sake of
Iashem
All your
: mercy
in all of

עצות ממרן הגאון הרב אלעזר מנחם מן שך זצ"ל
בענין שידוכים ושלום בית - מספר בסערת אש
ומה שהוספתי כפי מה שקבלתי ושמעתי

(1) לדעת שהרבה פעמים בתחילת הנשואין, עד שמתרגלים
אחד עם השני עובר זמן קשה, אבל אם יש סבלנות
משני הצדדים זה מסתדר.

וסיפר על אחד מגדולי ישראל, שבשלוש שנים אחר
הנישואין היה השלום בית שלו מאד רופף עד שהרבה
פעמים לא דיברו אחד עם השני, אולם אחר כך הסתדר
הענין והיה שלום בית ביניהם להפליא.

(2) לכבדה יותר מגופו, שמשבחה תמיד בכל עת שיש על
מה לשבחה, ותהא אמירת השבח תוכו כברו.

שמעתי על הסבא מקלם זצ"ל שליל שבת אחרי
מעריב, בהליכתו מבית המדרש לביתו היה חושב
על כל הטובות שעשתה אשתו בעדו בכל השבוע,
וכשנכנס בביתו ואמר 'גוט שבת' [שבת טוב] היתה
יוצאת הברכה מתוך לב מלא הכרת הטוב.

(3) לדבר תמיד בנחת ולא ירים קולו, ולזכור תמיד הקול
חתן והקול כלה, והיינו שהיו מדברים בנחת ומתוך
שמחת הלב. להקדים תמיד בבוקר טוב, בשלום, מתוך
קול שניכר שיש לו שמחה בלבו.

(4) יסוד הבית יהא בנוי על 'זויתור', ולוותר על הכל עד

עצות ממרן הגאון הרב אלעזר מנחם מן שך זצ"ל
בענין שידוכים ושלום בית

קצה האחרון, ואפילו בעת שלפעמים היא כועסת, כל שכן בעת שנראה שהם דברים קטנים ולא תהא אצלה שום הקפדה אף בעת כזאת תהא מוותר.

מספרים על מרן הגאון ר' שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל שתיכף בחדר היחוד אמר להכלה, שבעת שיש ביניהם דעות מחולקות, כל אחד ישתדל להשפיע על השני באופן נחת לקבל דעתו, ואם נשאר שעדיין יש ביניהם שתי דעות אז הוא יהא המוותר.

ובעת הלוייה של אשתו שנפטרה קודם אמר לפני המטה לפני יותר משלש מאה אלפים אנשים, באמת אין לי מה לשאול ממך מחילה, שכל ימינו שרוי שלום ואף פעם לא הקפיד אחד על השני, אבל מנהג העולם לשאול מחילה לכן אני מבקש ממך מחילה.

(5) לא להטיל על העקרת הבית חומרות של הבעל, שהרי על הבעל יותר קל להחמיר מהאשה, ולכן אין לומר לה להחמיר, אלא יסביר לה הטעם של החומרא ולמה נוהג להחמיר, ואם תקבלה טוב, ואם אינה מקבלה גם זה טוב.

והשאלה היתה ששאל איך להתנהג בענין טלטול ברחוב בני ברק בשבת, שהרי יש שם עירוב והחזון איש היה מחמיר אף שיש שם עירוב, וכן בכל עיר שיש עירוב היה החזון איש מחמיר מלטלטל ברחוב העיר, ועל זה ענה מרן רב שך זצ"ל שאי אפשר לומר לשני להחמיר אבל יש להסביר לה חומרת הענין.

עצות ממרן הגאון הרב אלעזר מנחם מן שך זצ"ל
בענין שידוכים ושלום בית

6) האשה צריכה להיות בבית בערב כשהבעל חוזר משיבה או מעבודה ולקבל פניו בשמחה, ותהא מלובשת בכגדים יפים.

השאלה היתה שהאשה היתה מלומדת ואומרת שיעורי תורה בערב בשביל נשים, ענה מרן רב שך שאשה צריכה להיות בערב בבית אפילו אם יתבטל השיעור.

7) השולחן בשבת קודש יהא מסודר עם דברי תורה ושירות ותשבחות של זמירות ושירים של שבת, ובמיוחד מה שהיא האשה אוהבת לשמוע.

ובשנכנס לבית לשיר השיר של שלום עליכם מלאכי השרת כו', שזהו סגולה להכניס שלום בבית לכל השבוע. ולזכור תמיד לשבח אותה על המאכלים ועל יופי השולחן והבית לכבוד שבת קודש.

וסיפר מרן הגאון רב שך שאכל שבת אצל אחד מגדולי בעלי המוסר ואשתו לא היתה לה היכולת לבשל ולאפות טוב, והיו האורחים משאירים מן האוכל, היה הגדול אוכל השיריים בעת שאשתו לא היתה רואה, כדי שיהא נראה שהאורחים נהנו מן האוכל ולא השאירו כלום. ובעת ברכת המזון יברך בקול שגם זה סגולה נפלאה בעד שלום בית, וגם סגולה נפלאה להצלחה.

8) שתהא להאיש עם אשתו סדר קבוע בלימוד התורה באיזה מקצוע שיש להאשה הנאה מהלימוד, הכי טוב ללמוד ביחד מספרי מוסר וכגון ספר מסילת ישרים שבה יכול לקנות קנינים אמיתיים במדות טובות

ach zt"l
ny

quire true
ter traits,
e some of

de in the
ing there
It is well
aim from
to daven.
he had a
ccounting
also daven

ou should
Hu, and so
ncident of
ly mercy.

1 will rest
g Hand of

Sivan 5778

ecognition
this matter
d harmony
r Ginsburg

עצות ממרן הגאון הרב אלעזר מנחם מן שך זצ"ל
בענין שידוכים ושלום בית

וישרות ואהבת השם יתברך, שהוא מעיקרי יסודות
הבית.

9) להיות בבית חדר מיוחד או מקום מיוחד ללמוד שם
או להתפלל שם ע"י אמירת תהלים או שאר תפילות
ובקשות, וכן ידוע שבבית הגאון הגדול הרב חיים
מבריסק זצ"ל היה מקום מוכן בשבילו להתפלל,
וכן מסופר על החפץ חיים שהיה לו מקום להתבודד
ולעשות שם חשבון הנפש ולהתפלל על צרכי המרובים
של עם ישראל.

10) ועל כולם תמיד תהא בשמחה, ותמיד תהא יוצא מהפה
והלשון דברי שבח להקב"ה וכן תמיד לספר אחד
להשני כשראה השגחה פרטית, יד השם, רחמי הקב"ה.
ועיי העשרה ענינים האלו יהא השכינה שורה בבית
ויהא תמיד סייעתא דשמיא בבית.

יום י"ח סיון תשע"ח

החותם ברגשי הוקרה והכרה

להמתעסקים בענין זה להרבות שלום בית

אליעזר גינזברג